

GALENI IN LIBRVM HIPPOCRATIS DE FRACTVRIS COMMEN-

TARIORVM LIBRI TRES,

Ioanne Bernardo Feliciano interprete,

Nunc ab eodem & recogniti, & nouis quibusdam picturis illustrati.

ARGVMENTVM PRIMI LIBRI.

Communis ratio corrigendi simplices in cubito fracturas tractatur. ac primum brachio proposito docet quo pacto extensiones, conformationes, deligationes & positiones fracturarum partium fieri debeant.

Ntequam ad particularium explanationem veniamus, melius est, vt in vniuersum de tota explanandi ratione quippiam dicamus. Vis. n. eius ea est, vt que in operibus auctorum obscura sunt, dilucida ac clara efficiat. aliquid autem eorum que scripta sunt, aut verum esse demonstrare, aut falsum convincere, aut si captiose quispiam accusarit, defendere, licet separatim quid ab explanatione esse videatur: fieri tñ ab omnibus ferè consuevit, qui cōmentaria conscribunt. & nihil vetat, quo minus explanator etiam hoc quoque exequi mediocriter possit, at de auctoris decretis prorsus contendere, illud vero explanationis terminos excedit. Quocirca ego non ad hunc scopum, sed ad antedictum spectans,

pauca quedam confirmandorum eorum quæ dicuntur, causa, veris ac proprijs explanationibus subinde adiungam. Ceterum cum duplex etiam in hoc explanationis genere sit differentia, propterea quod duplex quoque illud est, quod obscuritatē in se habet: rectius esse mihi videtur, vt de hoc nonnulla etiam in medium asseram. breuis autē de his quoque erit oratio, quasi compēdium quoddam eorum, quæ priuatim latius in cōmentarijs de explanatione dicta sunt. Demonstratū siquidem ibi est, quod obscurum re vera est, id per se esse eiusmodi. aliorum vero ortum obscuritatis in nobis esse, propterea quod audientium differentie quæ plurimæ existunt, ex eo quod aut prius eruditus quispiam fuerit, & exercitatus, aut sit prorsus rudis & inexercitatus: aut ingenio sit acutus & perspicax, aut hebes & tardus. Age. n. in hoc ipso libro de fracturis, vbi inquit Hippocrates/dicendum igitur est quosnā errores medicorum velim tum docere, tum dedocere/hęc sanē p se obscuritatem habet oratio, cū nos nullos errores esse intelligamus, quos docere oporteat. Simile quoque illud est / & retortio articuli retorta est in hac figuratione/figurationem enim extēti brachij retortum habere articulum inquit ad cubiti gibbum. dicere autem inflexum ac retortum esse, quod rectum est, absurdum videtur. At illud quod subiungit, cum inquit/brachij enim cardinalmetum in cubiti sede in tali figuratione innixum ossibus cubiti & brachij directionem facit, perinde ac si vnum totum sit/si quale vtrunque os sit nouerit quispiam, nullam obscuritatē præ se fert: si vero cubiti & brachij articulationis naturā ignores, merito tibi obscura oratio euadet. Ac mihi quidem melius videtur, vt quia plerique ex ijs qui librū hunc legunt, dissolutionis sunt imperiti, huiusmodi oīa explicemus. nam que tale quippiā non habuerint, prætereunda nobis esse existimari, hac tñ præmonitione vtilis ad eos qui lecturi sunt. Siquid ex ijs quæ exposuimus, obscurū esse putas, inspicere primum diligenter an erratum librum habeas, eumque accurate ppende, cumque exemplaribus auctoritatis alicuius confer. deinde si recte is se habere videatur, eundem locum adhibito studio iterū atque iterum perlege. Ego. n. cum p̄senti alicui coram librum aliquē lego, ad discētis habitum respiciens conijcere quo explanationis modo vtendum mihi sit, satis possum: cum vero omnibus scribo, neque ad eum qui optime, neque ad eum qui pessime instructus fuerit, specto. quippe cum illud obscurum, hoc molestum plerisque, si in apertis diutius immoremur, fu-

Septima Classis,

FFFFF ij turum

Gal. in lib. Hipp. de fracturis

turum sit, sed eorum rationem habeo, qui medio habitu præditi sunt, quod si his aliquando frustrari contingat, ad eos declinandum magis censeo, qui præstantiores sunt, nam qui medio habitu sunt inferiores, indignos iudico qui ad commentaria hæc accedant, satis, n. ipsis est, si ubi sæpe eadem à magistris alio atque alio verbo explicata audierint, intelligere ea quæ dicuntur, possint.

Medicum oportet luxationum, ac fracturarum quæ directissimas extensiones efficere.

Nonnullæ orationes, licet nihil quod magnificandum sit, edoceant, partes tamen explanationis esse existimantur, cuiusmodi sunt etiã quæ diuersas lectiones præmonstrant: id quod in proposito his Hippocratis verbis existit, cum nonnulli scribant in principio medicum oportet: alij absque his duobus verbis scribendum pro defectum censeant, eo quod atticorum is mos sit, quorum lingua quadam ex parte Hippocrates etiã utatur: adeo ut quidam præscam hæc esse atticam linguam asserere non vereant, sed quid ego de Hippocratis lingua sentiam alio breui libello separatim declaratum à me fuit, & nunc in exordio huius nostræ explanationis satis erit, si præmonuero, me huiusmodi omnia esse prætermisurum: quæ sicut partes propoliti negocij minime sunt, ita sunt effectura, ut commentaria hæc nostra in immoderatam longitudinem abeant. Luxationum & fracturarum quæ directissimas extensiones efficere, non luxationes & excidētias tantummodo vocat ossium excessus est propria sede, quæ sine fractione fiunt, verum etiam exarticulationes & exarticulata interdum appellat. De fracturarum vero nomine illud animaduersione dignum videtur: quod cum sæpe κατὰ γὰρ eas appellet, raro admodum ἀγμὸν, inscriptione eo nomine fecerit, quo rarissime uti consuevit, περὶ ἀγμὸν librum hunc inscribens, unde nonnulli sunt, qui neque ab Hippocrate opera hæc diuisa fuisse asserunt: sed huic adiunctum fuisse librum qui sequitur, de articulis, vnumque utroque fuisse, qui postea in duos ab aliquo ob longitudinem fuerit distinctus, quoniam vero in vnum utriusque erant coniuncti, communem inscriptionem quoque habuisse, quæ erat, quæ in medicatrina fuit. Atque huiusce rei testimonium conantur asserere, male illi quidem: utpote cum veterem hominem adducant, dicantque vnum opus primi illius Hippocratis Gnosidici filij librum esse de his quæ in medicatrina fiunt, non, n. debere nos existimare breuem illum libellum qui nunc ita inscribitur, esse eum qui à magno Hippocrate fuerit conscriptus: qui inter Græcos optimus & medicus & scriptor habitus fuit. Quoniam igitur in his duobus libris de his quæ in medicatrina fiunt, agitur, iccirco utroque eodē titulo fuisse insignitos: ac propterea neque doctrinæ ordinem certum in alterutro seruari, quippe cum & in hoc de fracturis, luxationum quarundam faciat mentionem, & in eo qui sequitur de articulis, quædam de fracturis non pauca commisceat. Alij vero sunt, qui non distinctos fuisse in duobus libris hos ab aliquo, sed à principio ita fuisse scriptos opinant: putantque ex eo inscriptionem utriusque inditam, quod in vno quoque plurimam vim habebat, atque hinc exorsi longam protrahunt orationem, dum demonstrare plerisque Hippocratis libros hoc modo fuisse inscriptos volunt. Ego vero, sicut sub vna ne inscriptione, an sub duabus utroque hos libros scripserit Hippocrates, asserere nequeo: ita illud habeo polliceri, me procedente oratione esse demonstraturum, & cum de luxationibus hoc in libro mentionem facit, & cum de fracturis in libro de articulis nonnulla dicit Hippocrates, accommodatissimo doctrinæ modo usum fuisse. Cur autem hic luxationum & fracturarum immutato ordine dixerit, cum deberet fracturas luxationibus antepone, quippe cum de eis prius docturus sit, vna rationem asserere possum: quod videlicet sæpe & apud Hippocratem, & apud alios omnes veteres scriptores qui dicendi facultate excelluerunt, huiusmodi loquutionis genus reperitur, dum non ordinem eorum quæ traduntur magis, quam ordinis congruentiam sequuntur: immo fortasse ne vllam quidem in huiusmodi rebus exquisitam ordinis curam habent. Quam directissimas extensiones efficere, in quibus membrum luxationes aut fracturæ contigerunt, his in membris quæ directissimis figurationibus extensiones faciendas censet, cur autem extendi debeant nulla hic causa allata, figuram qua id faciendum est, longa oratione prosequitur, cum tamen ei liceret quænam in re veritas sit, edocenti tacere de his qui aliter opinantur. Sed, n. non de hac tamen tractatione, verum de alijs quoque omnibus scire illud operæ precium est: nonnulla summam per capita tantummodo tractari, quæ breuissima omnium sunt: alia est contrario fuisse per excursum explicari, ita ut nulla omnino res quæ vtiliter dici potest, prætermittatur: reliqua vero omnia medio inter hæc loco esse constituta, atque alia ad breuissima, alia ad longissima accedere, alia à medio paululum abire, ac recedere. Vtraque autem hæc ita legere vnusquisque debet, sicut ei vel ocium suppetit, vel voluntas, neque eos debet reprehendere qui vel ob breuitatem obscurius scripserunt, vel diluciditatis causa longius produxerunt orationem, neque, n. præscribere legem his opus est, præsertim cum nihil profecturus sit, qui id faciat: sed quod sibi quisque vtile esse videt, id sumat: ac non idem omnibus in libris docendum, propositum esse cognoscat. Ut exempli causa, libri hi duo, de fracturis alter, alter de luxationibus, fuisse & late tractantur: veterarius, seu de moliendi ratione, quem *μοχλιον* inscribit, cum eandem doctrinam quantum ad rem attinet, polliceatur, summam per capita absoluitur, estque ea quæ fuisse rei explicatio ad diluciditatem: quæ summam colligitur, ad memoriam perquam accommodata, atque hoc semel à me dictum memoria semper teneatur. Iam vero ad eas res de quibus hic docet, differendas descendamus, animum tu diligenter aduerte, Licet, n. ipse postea cur extensio faci-

da sit

A da sit explicaturus sit, siue conformare quod fractum est, siue quod est luxatū, reponere volueris: mihi tñ nunc, quippe cui diluciditas in explanando propolita est, ad quam orationis ordo ex consensu omnium quā plurimum confert, nihil prius q̄ hoc demonstrandum nunc videt: quippe cum ipsi qui explanant aliquid, non ordinis tantūmodo, sed mediocritatis omnium quæ sigillatim dicuntur, diluciditas esse scopus debeat. neq; n. ob aliud quippiam explanationem scribimus. In libris igitur de musculorū motione iam docuimus maxime peculiare quātum ad alia corporis mēbra, inter se vero maxime cōmune ipsis illud esse, vt in se ipsos cōtrahant ac confidant, nō secus ac lora, & chordæ, & funes. sicut. n. cū horum capita apprehēsa in cōtrariū distrahimus, distendi: cū relinquimus, cōtrahi hęc in se consueuerūt: sic musculi cū ossi vtriusq; extremis innectuntur, similes apprehensionibus manū in nexiones eas habent, à quibus in contrarias partes distrahi totum suū corpus distentū seruant. ac p̄pterea cum totas fibras ipsorū per trāuersum absciderit quispiam, fit, vt duę ipsorum partes à se mutuo plurimum retractę, sursum altera ad musculi caput, altera deorsum ferat ad finem suum, qua secundo mēbrī ossi post articulū innectitur. Cum vero absq; musculi p̄cisione os articuli ē p̄pria sede exciderit, in eā partem vbi finis musculi inuenitur, q̄a totus in se ipsum cōtrahit, & ad p̄prium caput recurrit, simul annexa ei mēbrī pars, quæ est ossis caput in dearticulatione, retrahitur: qua retracta totum quoq; os retrahi necesse est.

In hac igitur affectione euenit, vt caput ossis, quod in dearticulatione depressius erat, altius pristino situ euadat, vt in p̄prium sedem reponi prius oīno nequeat, q̄ totum os extēdendo tāto inferius constituatur, quanto altius preter naturam fuerat prolapsū. atq; hęc causa est cur, ossa quæ luxata sunt, prius extēdere debeamus. Cōfracta vero extensione quoq; indigere, inde cognoscere p̄cipue posses: q̄ sicut luxatū extendere opus est, vt reponamus, ita in fractis explicare sic affectam partē ac distrahere debemus, vt fracturę capita sese mutuo cōtingāt. Quippe

cum fractura nihil aliud sit, q̄ continuitatis in osse dissolutio, sicut in carne vlcus: finemq; vtraq; sanationis consequantur, si in pristinam vnionem fuerint restituta. in fractis tñ cura ea habenda quoq; est, vt partes in directum statuuantur, quæ conformatio appellari consueuit. Nam si parua fractura contigerit, vtraq; fracti ossis pars situm suum seruat: si magna adeo, vt totum os fuerit contractum, in ea alterent partes, necesse est, altera in anteriorem, si ita inciderit, partem, altera in posteriorem, hęc in dextram, illa in sinistram, prolapsæ, ac permutatæ. Quocirca manibus amibus vtrinq; comprehendendum membrum est: osq; quod in anteriorem partem recessit, in posteriorem: quod in posteriorem, in anteriore propellendum: quodq; in sinistram abiit, in dextram: quod in dextram, in sinistram traducendum ita, vt omnes fracti ossis partes manibus fingentis ac conformantis in contrarium compellantur. Quod cum fit, periculum est, ne fracti ossis eminentiæ aliquę refringantur. neq; enim ita penitus lauiua capita fracturarū sunt, sicut quæ à ferris cultriarijs secari consueuerunt. nam quę dentatæ sunt ferrę, asperitates etiā ipse qualdā relinquunt.

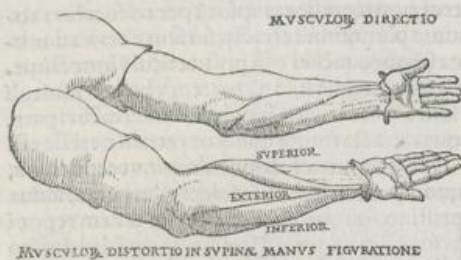

Quapropter quia timemus ne admouendo partes quæ alternatæ sunt, eminentias ipsarum aliquas defringamus, id quod p̄culdubio fieret, si inter se oppacta essent: propterea eas abducētes à se mutuo alias sursum, alias deorsum ad cōformationem deuenimus. Oppangere enim. ἰ. ἐγγίπτειν, quod est appropinquare & attingere, nominat Hippocrates cum partes ossium quę conformantur, ad p̄prium sedem aguntur, & se mutuo allidunt. Vt igitur distantia inter se admoueantur, alteram partem sursum, alteram deorsum trahere oportet. id quod oēs medici fa-

ciunt, interdum solis ministrorum manibus, interdum laqueis, si res vehentiolem extensionem postulare videatur. Incipiendam igitur esse & luxatorum & fractorum curationem ab extensione demonstratum est. nunc eam in qualibet figuratione non esse faciendam declarabimus. Primumq; illud aduertendum est, cum quatuor sint operationes, quæ in fracturarum curatione exerceantur, extensio, conformatio, deligatio, & depositio: vnā communem in omnibus esse oportere figurationem. dum enim extenditur membrum, conformatur, vbi vero cōformatum est, statim seruata eadem figuratione deligatur. quam rursus in depositione seruari necesse est, alioqui efficeretur, vt aliæ deligationis partes laxiores linteorum conuolutiones, aliæ compressiores haberent: atq; ita quæ laxiores essent, cum moueri ossa permetterent, conformationē cor-

rumperent: compressiores, dolorem afferentes inducerent inflammationem. vt hinc vnam esse communem quatuor antedictarum operationum figuracionem pateat. Hinc vero iam considerandum est, quid spectado eam inuenire valeamus. Optima sanè in extensione figura ea est, qua fit, vt sine magna intentione separata ossa in conformacionem deducantur: in depositione vero ea, qua dolore membrum maxime careat, quæ vtraq; ex ea figura euenient, quæ in rectum fibras musculorum intenderit. In rectum autem ea intendit, quæ in vna membri parte totum musculū seruat, nam si ab interiori parte exortum habeat musculus, atq; ita ipsum figures, vt media eius pars in inferiore mēbri parte, finis eius extrinsecus sit: vel media pars in superiore parte mēbri, finis extrinsecus reducatur: fiet, vt hoc modo circa membrum conuolutus amplius distendatur.

Vnde si hac figura ipsum adeo extendas, vt partes fracti ossis multū à se mutuo distent, sicut vehemente dolore corripietur, ita in discrimen venietur, ne diuellatur, ex nimia siquidem intē-
 F
 tionem factum aliquando est, vt diuulli musculi fuerint. Quare planū sit, vnam & eandem figuracionem simul & dolorem q̄ minimū creare, & conservare musculos ne distorqueantur. Id quod Hippocrates aperte declarauit: cū firmandum in cubito totum brachium doceat, neq; penitus extētū, neq; inflexū, sed in medio quodā habitu constitutum. Optimam item esse figuracionem hanc ipse ostendit, primum enim, quoniam cubiti os longius q̄ os radij est, sedes ac firma-
 G
 mentum stabile ipsis efficitur: deinde musculi, qui ex interiori brachij tuberculo exortū habent, fines in interiori quoq; parte totius brachij mittunt, qui contrā ex exteriori exoriuntur, exteriori in parte fines habēt. Cuiuscūq; vero musculi initium & finis in interioribus totius brachij partibus est: eius & reliquæ etiam omnes partes ibidem reperiuntur: & propterea totus quoq; ipse musculus esse ibidem censendus est: Cuius item initium & finis est extrinsecus, simili modo in exteriori quoq; membri parte totum eundem esse constat. Quin etiam dolorem q̄ minimum afferre hanc figuracionē experiētia quoq; ipsa manifestat, ex duabus vero reliquis, quæ in vtrāq; partem ab hac diuersæ efficiuntur, altera quæ supina est, & plurimū musculos distorquet, & dolorem maximum videtur creare: altera, i. prona minorem distortionem, & minorem dolorem facit. Omnia ferè summatim dicta à me hic tibi sunt, quæ de figura totius manus deinceps Hippocrates docebit, diffusa adeo ac clara oratione vsus, vt pauca admodum sint, quæ explanationem desiderent: præcipue apud eos qui puerilibus disciplinis instructi sunt: aut librū hunc apud magistrōs legerunt, quibus videlicet commentaria conscribuntur.

Ipsa enim iustissima natura est.

Perinde ac si accommodatissima dixisset, quando enim quod vnicuiq; rei accommodatum est, seruatur, iuste quodlibet sese habet, ac disponitur. Aliud vero quod accommodatum in corpore sit, quàm id quod naturaliter sese habet, ne excogitare quidem facile possumus. Cum igitur vnicuiq; membro, & figuræ, & coloris, & magnitudini accommodatum aliquid est, id optime se habet.

Quòd si quicquam aut hac aut illac declinat, in pronam partem uertere debet, minor enim est error, quàm si in supinum tendat.

Duarum hic figurarum supinæ & pronæ mentionem fecit: quæ cum de toto corpore dicant, H de vno etiam eius membro, quod est totum brachium, dicuntur. Ac totum quidem corpus pronum esse dicimus, cum in situ inferiorem partem venter, superiorem dorsum obtinet: supinum contrā, cū sursum venter spectat, deorsum vero dorsum ipsum sternitur. De quibus vtriusq; figuris hic cum meminerit, de manu & brachio futurum sibi sermonē ostēdit, quippe cum vt totum corpus alicuius aut frangatur, aut luxetur, fieri nullo modo queat. Cur autē, cum peccans aliquis à recto aberrauerit, melius sit, vt in pronum declinet manus, ipse in sequentibus docuit.

Qui igitur nihil præcogitarunt, nihil ut plurimum errant, quippe cum ipse ille qui deligandus est, ita à iustissima natura coactus manum deporrigit.

Medici, inquit, qui nihil præmeditati sunt de naturali manus & brachij figuracione, plerunq; melius curant, q̄ qui prauis rationibus vtuntur. ipse, n. ille è vulgo homo qui deligandus est, manum medico ea figura exhibet, quæ minimo dolore infestat, à natura ipsa edoctus, quam nunc quoq; iustam nominauit: vtpote quæ quod vnicuiq; membro conuenit, accommodatumq; est, & in prima generatione, & in sequente totius vitæ traductione inuenerit. ipse, n. qui deligandus est, manum deporrigit. Deporrigere, quod græce ἀποπέγει inquit, nonnulli in eodem significato accipiunt,

A piunt, quo porrigere: exponuntq; deporrigit pro præbet, atq; exhibet medico. alij deporrigere pro auertere intelligunt, ac prohibendo imperitiosem medicum in contrarium abducere, quippe cum natura omnes hoies habitum eum in vnoquoq; membro eligere consueverint, qui minimo dolore afficiat: quem rectissimum esse Hippocrates ostendit. Exhibent igitur seipfos medicis ægrotantes hac figura. & si medici in alteram eos transformant, ægre ferunt, ac renituntur: neq; ob dolorem obsequi volunt. atq; hoc inquit hi ab Hippocrate eo verbo deporrigere significari. quod vtrolibet modo accipiatur, res eadem intelligitur. Nam medicis, qui prave sapientiam venditantes male manum & brachium figurant, imperiti è vulgo sapientiores reperiuntur, dum dolore vacantem figuram eligunt, ita. n. à iusta natura coactus manum deporrigit. Alij vero sunt qui verbum deporrigit/commune esse vtriusq; existimant. Sed cum res eadem quocumq; modo quispiam intelligat, seruetur, superuacaneum est de huiusmodi ambiguis verbis diutius considerare: quippe cum quæ ita ambigüe dicuntur, & inutilia sint, & eiusmodi, vt inueniri prorsus nequeat. quocirca prætereunda ab eo sunt, qui temporis rationem habet, quo ad vtiliora id impendere valeat.

5 *Medici vero sapienter scilicet comminiscetes sunt qui errant, studij igitur non multi est manuum fractam tractare immo cuiuslibet, ut ita dicam, medici est.*

B Sapienter comminiscetes, i. σοφισμένους eos dixit, qui sapienter aliquid sibi videtur inuenisse, & in errant, ac propterea neq; ea obseruant, quæ ab imperitis quibuslibet recte cognoscuntur.

6 *Cogor autem plura de hoc scribere, propterea qd medicos noni, qui esse ex figurationibus manus in deligatione sapientes videntur, ex quibus imperiti uideri potius debebant, at enim multa hoc modo in hac arte solent iudicari, qd enim peregrinum est, quod an bonum sit, nondum intelligunt, magis approbant, quam consuetum, quod bonum esse iam cognouerunt, alienum item atq; absurdum potius admittunt, qd quod dubio caret.*

Ipse ex sequentibus, quæ aperta sunt, & clara, tibi planum facit, cur longius de figuratione manus & brachij orationem protraxerit, cum tamen res ipsa neq; difficilis, neq; longa ex natura sua esset, ex hoc item causam statim reperies, cur non exquisitum prorsus doctrinæ ordinem sequutus sit. vnusquisq; enim nostrum de re quæ magis vrget, primum omnium disserit. Quia igitur medici eius tempestatis vniuersam luxatorum & fractorum curationem ab extensione auspicandam esse probe sciebant, naturalem tamen membri figurationem ignorabant, propterea de hac primum sermonem instituit. atq; ob id etiam magis, quia nonnulli medici, cum pessimas figuras optimis anteponebant, prauis rationibus & sibi & alijs rem ita se habere persuadebant. Nam si absolute tantum ignorassent, vera duntaxat disciplina ipsis opus fuisset, sed quia non solum ignorabant, verum etiam opinionem cognitionis conceperant, necesse Hippocrati fuit, vt prius eam euelleret, deinde in expurgatum ita animum veram scientiam induceret.

7 *Dicendum igitur est, quosnam errores medicorum de natura manus uelim tum docere, tum dedocere.*

Dedocere eos errores vult, qui cum à medicis esse errores non existimentur, re vera tamen sunt: docere autem eos, qui putantur esse, & non sunt.

8 *Nam de alijs quoq; ossibus corporis documentum affert hæc oratio.*

C Merito inquit communem ad sanationem multorum quoq; aliorum ossium hanc esse orationem. scopi enim ad quos spectantes naturalem vnus cuiusq; membri situm & figurationem inuenimus, communes omnibus sunt, vt dictum antea à nobis est, qui cum duo sint, indolentia vnus, alter rectitudinis: ille experientia, hic situ partium reperitur, quem in dissectionibus discimus.

D 9 *Manum itaque, de quo sermo, cum pronam quidam deligendam dedisset, ipse coegit ita eam tenere ut sagittantes, cum humerum iniiciunt, atque ita deligauit, id ipsi esse naturale existimans, testimoniumq; illud affereret, quod omnia quæ in cubito sunt ossa directionem inter sese habent: cutisq; conuenientia directionem illam eandem præ se fert: idq; tam in exteriori parte quam in interiori ita esse: sic quoque & carnes & nervos natura se habere dicebat, sagittariamq; artem in testimonium adducebat, dicensq; hæc & faciens sapiens esse uidebatur: aliarumq; artium erat oblitus, & quæcumque uiribus, & quæcumque artificijs efficiuntur, non aduertens aliam in alio figurationem naturalem esse: quin in eodem quoque opere aliam naturalem dextre manus figuram esse, aliam sinistrae, si ita incidat, alia quippe naturalis figuratio est in iaculatione, alia in fundibulatione, alia in lapidatione, in pugillatu alia, alia in quiescendo, at quot artes inuenire quispiam posset, in quibus non eadem manuum figuratio naturalis est? quin in unaquaq; etiam arte & ad instrumentum quod habet quisq;, & ad opus quod perficere uult, manus configurantur.*

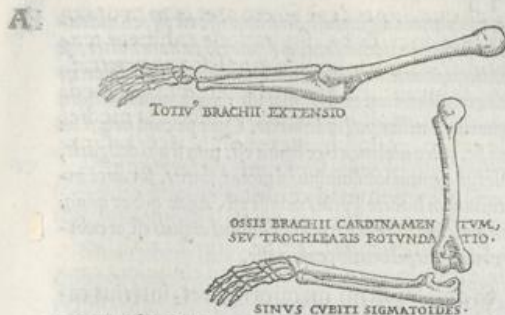
Talium opus est semel aliquando facere mentionem, ideo etiam à nobis idem efficietur. Medicus quidam ex ijs qui sapientes esse sibi videntur, corrigens præsentem hanc orationem quasi esset deprauata, ita scribebat. manum itaq; de qua sermo est: eruditionem suam videlicet nobis ostentans, qua apud grammaticos, & rhetoras fuerat instructus: ita vt vtilitissimum loquendi modum apud omnes veteres ignorare videretur, per defectum, n. dictum est, integrumq; erit si verbum

Gal. in lib. Hipp. de fracturis

bum subintelligamus in hunc modum: manum itaq; de quo. i. qua de re sermo erat, cum pronam E
 quidam deligandam dedisset, plerunq; enim imperiti homines idonea figuracione exhibere ma-
 num & brachium medicis solent. aliquando vero nonnulli ex curiositate, naturali scopo præteri-
 to, qui indolentiæ est, melius esse existimant, vt prona exhibeatur, supinam tamen eam qui medi-
 cis præbeat, est nemo, quippe cum ea figura longe admodum ab indolentiâ recedat. At medici
 quidam ob imperitiâ simul & sapientiæ persuasiõnem eo modo admittere nolunt: sed ita figu-
 randum eorum brachium censent, vt sagittantes faciunt: alij prorsus supinum, alij ferè supinum,
 non in hoc tantummodo errantes, verum etiam in eo, q̄ extentum id constituunt. quæ autè ip-
 forum ratio esset, Hippocrates subiungit, quia videlicet siquis totam manum sic vt sagittantes so-
 lent, figurauerit, ei ossa in directum statuuntur, cutisq; conuenientia partium totius brachij simi-
 li modo sese habet. At hæc probabilia sanè sunt, ex sese mutuo euenientiâ, quod autè inquitunt car-
 nes & neruos in hac figura non secus atq; ossa directionem omnibus suis partibus seruare, illud
 vero falsum est. nam si verum esset, non solum probabile, verum etiam certissimum indicium fi-
 guracionis huiusmodi haberetur, q̄ secundum naturam esset. Sed hæc quidem tolerabilia fortas-
 se sunt, sagittariam autem artem in testimonium afferri stolidum summopere est: meliusq; erat si
 commemoratum penitus ab Hippocrate non fuisset, q̄ si hoc studio fuisset conuictum. quæ enim F
 prorsus sunt absurda ac stolidâ, contemni potius q̄ conuinci scriptis præsertim debent. nã in vita
 coram actionibus ipsis fieri neq; ipse prohibuerim, maxime si is qui huiusmodi nugas iactat, sibi
 committi ægrotantis curationem suaserit. incidit tamen interdum, vt etiam scriptis stultis his opi-
 nonibus contradicendum nobis sit: cum multos ipsis quasi veræ fuerint, persuasos viderimus, id
 quod nunc etiam Hippocrates fecit, nihil commune esse deligationi cum sagittaria arte ostendēs.
 Quæ vero de ossium, & neruorum, & carniû rectitudine dicuntur, etiam si nullus fuisset con-
 uincendus, per se ac prima ratione erant necessaria ad optimam figuracionem inueniendam, cu-
 ius indicium ex consequitione est indolentiâ, quippe cum imperitis quoq; id perspicuum sit, ex
 ratiocinatione vero & ex ipsa rei natura partium rectitudo: quæ non imperitis, sed solis ijs, qui
 disseccionem callent, manifesta est. Quæ vero deinceps inquit, aperta sunt, neq; vllam quæstionē
 habent: atq; iccirco à me prætereunda sunt. Qui tamen legunt, non cito transgredi hæc, sed im-
 morari aliquantulum in ipsis debent. Ipse coegit ita eam tenere, vt sagittantes cum humerū inji-
 ciunt, obscurum est & incertum, quod hic dicit, vnde nonnulli ita dixisse eum existimarunt, pro-
 pterea quod cum manus & brachium totum extenditur, caput brachij in cavitatem cervicis sca-
 pulæ injicitur, atque ingreditur: in quam quando remissum erat brachium, non ingrediebatur,
 adiacet enim ei tantummodo antea, eamq; attingit, id quod illis verbis Hippocrates ostendit cū G
 inquit/ conuerfatur autem brachium cum cauo scapulæ in latus, cum ad costas porrigit/. Alij sunt
 qui ex translatione ita dictum fuisse arbitrentur à nauium iniectiõne atque incussione, quam fa-
 ciunt, cum in prælijs signo dato infestis prorsus irruentes aduersas deprimere ac demergere co-
 nantur, cum enim ita vehementi impetu in aduersas feruntur, ac præcipue à latere, vt totas eas
 impressione facta dissoluant, ac demergant: tunc præparatas esse ad iniectiõnem atq; impactiõ-
 nem dicunt, ἐμβολῶν appellat. apud comicos item corporis partes prætentæ quasi ad iniectiõnem
 & impressionem paratæ dicuntur. Quemadmodum Aristophanes quoq; ostendit, cum inquit,
 Fertur quasi ipse ad imprimendum cernuus. Cætera quæ sequuntur, siquis animum aduertat, cla-
 ra sunt ac patent, vsq; ad id quod subiungit.

*Ei enim qui sagittariam artem exercet hanc figuram alterius manus optimam esse consentaneū est, brachij enim IO
 cardinamentum in cubiti sede in tali figuracione innixam ossibus cubiti, & brachij directionem facit, perindè ac si
 unum totum sit.*

Oratio ipsi est ad eos qui extentâ ita totâ manum deligant, vt à sagittantibus sinistra teneri H
 siveit, inquit, n. merito in ea operatione opus esse, vt tota manus sinistra extendatur, dū retro à
 dextra neruus retrahitur, à sinistra vero totus arcus in eodem loco detineri ita firmiter debeat, vt
 in neutrà partem quicq; declinet, nã si dum neruus à dextra vehementer retrahit, retro quoq; to-
 tus arcus simul feretur: sagittæ impetus remittet: quippe quâ à durissimo ac maxime intento ner-
 uo emitti oporteat, quantū, n. è summa intentione remittitur, tantū eiaculationis impetus ac vis
 imminuat, necesse est. Hoc prius ita cõcesso causam subiungit Hippocrates, brachij, n. inquit car-
 dinamentum in cubiti sede in tali figuracione innixū brachij os & cubiti in directū constituit, ac
 totum brachium rectum firmiter seruat. Cardinamentum autem, hoc est γγγγνυμοδῆς, inferiorē
 partē brachij appellat, qua cū cubito dearticulat: propterea q̄ cardines cõcauas partes quasdam,
 eminentes cum habeant: cauis prominentias eorum, quæ inseruntur admittunt, eminentibus ca-
 uitates eorūdem ineunt, sic & inferior brachij extremitas cū in curuâ rotundationem desinat, q̄
 vtrinq; eminentias orbiculares habeat trochleis similis, hac trochleari rotundatione in sinibus cu-
 biti inserta firmatur, cum vero in sinibus sedes cauas habeat, alterâ ante, alterâ retro, vtrifq; his cu-
 bitu aduncos, p̄cellus, quos cornices vocat, excipit, cubitus, n. supremū suū caput quo brachio in-
 nectit, simile β̄ literæ græcæ habet, eoq; totâ ferè brachij trochlearē rotundationē complectitur.
 Cum

Cum igitur ea figura constituta est totius brachij, vt os brachij cum cubito rectum angulū efficiat: trochlearis hæc pars media inter cubiti processus collocatur. cum vero cubitus quiescente brachio circum trochlearem orbem fertur, in anteriorem quidem partem gibbum inflectens, in posteriorem extendens: in extrema inflexione anterior cubiti cornix in brachij sinū qui ea parte est ingreditur: in extensione contra, posterior qui maior est, in posteriorem etiam ipsam maiorem brachij cauitatem in eūdo inseritur. ac propterea fit vt plurimum & extendere & inflectere totum brachium possimus, quod nullo modo possemus, si nullam brachium cauitatem haberet. Cū igitur tali natura articulus qui in gibbo brachij est, præditus sit, cum totum brachium angularem figuram obtinet: ita aut Hippocrates eam appellat, qua brachium rectum angulum cum cubito efficit: trochlearis rotunditas media in medio linu cubiti ꝑ literam imitante constituitur. in extensionibus aut totius brachij, cum retro feratur cubitus, cornix quæ ea parte est, motionem regit: & tunc sistit, ac cessat, vbi primum in inum brachij posteriorem sinum penetrauerit. quod cum fit, euenit, vt & articulus explicetur, & brachij cardinamētum in cubiti sede innitatur. ita, n. vocat Hippocrates sedem & fundamentum. i. *βασίλειον* non solum hæc, verum etiā reliquos omnes sinus, in quos processus aliqui ossium ingredientes insidunt.

B *Ex manus & brachij figuratōibus ea, quæ ex extensione eius existit, contraria est inflexæ figuratōi. figura item supinæ, pronæ figuræ aduersatur. atque hæ extremæ sunt, ac velut excedentes figuræ quatuor. duæ autem aliæ mediæ existunt: vna inter extremam extensionem, & inflexionem, quam vt dixi, Hippocrates angularem vocat: altera inter supinam & pronam media est, in qua cubitum radio supponi inquit: quam iustam & rectam appellat atq; angularem, in qua cubitus cum brachio rectum angulum efficit. si autem hæc recta est, consentaneū est, vt quæ extento brachio sit, non recta appelletur. quod si nō recta est, reflexa proculdubio in externam partem erit, quemadmodum si os cubiti in posteriorem partem ita retorqueatur, vt angulum cum brachio efficiat: id quod in nonnullis fieri conspectum est: quos necesse est posteriorem brachij cauitatem admodum profundam habere, in quam posterior cubiti processus infigatur. nam si profundissimus is sinus cunctis esset, omnes in posteriorem partem reflectere, ac retorquere brachium possemus. sicut e contrario non possemus id perfectè dirrigere, si, vt in quibusdam euenit, sedes hæc posterior cauitatis naturalis modum non esset assequuta, sed deficeret.*

11 *Et retortio articuli retorta in hac figuratōe est, consentaneum est igitur rigidissimū ac contentissimum esse locum hunc, qui non superetur, neq; cedat, dum à dextra manu nervus trahitur. atq; ita quæ plurimum nervum trahet, emittet autem ex firmissimo, & repentinissimo, ex huiusmodi enim sagittarum emissionibus celeres & uehementiæ & longinquitates efficiuntur, deligatiōi uero cum sagittaria arte commune nihil est.*

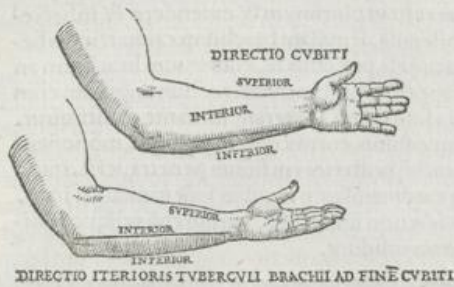
C *Ex manus & brachij figuratōibus ea, quæ ex extensione eius existit, contraria est inflexæ figuratōi. figura item supinæ, pronæ figuræ aduersatur. atque hæ extremæ sunt, ac velut excedentes figuræ quatuor. duæ autem aliæ mediæ existunt: vna inter extremam extensionem, & inflexionem, quam vt dixi, Hippocrates angularem vocat: altera inter supinam & pronam media est, in qua cubitum radio supponi inquit: quam iustam & rectam appellat atq; angularem, in qua cubitus cum brachio rectum angulum efficit. si autem hæc recta est, consentaneū est, vt quæ extento brachio sit, non recta appelletur. quod si nō recta est, reflexa proculdubio in externam partem erit, quemadmodum si os cubiti in posteriorem partem ita retorqueatur, vt angulum cum brachio efficiat: id quod in nonnullis fieri conspectum est: quos necesse est posteriorem brachij cauitatem admodum profundam habere, in quam posterior cubiti processus infigatur. nam si profundissimus is sinus cunctis esset, omnes in posteriorem partem reflectere, ac retorquere brachium possemus. sicut e contrario non possemus id perfectè dirrigere, si, vt in quibusdam euenit, sedes hæc posterior cauitatis naturalis modum non esset assequuta, sed deficeret.*

12 *Nam si ubi deligauit, manum ita tenere permittat, multos alios dolores vulnere ipso maiores adiunget. sin autem consistere iubeat, neq; ossa, neq; nervi, neq; carnes in eodem situ permanebunt: sed superata deligatiōe aliō transferentur. quam igitur utilitatem sagittaria afferet figuratō: quocirca qui sapientiam ita sibi uendicat, fortasse non erraret, si uulneratum ipsum exhibere sibi manum sineret.*

D *Qui manum & brachium extentum ac porrectum deligauit, siue id in eadem figura postea seruet, siue inflecti iubeat, vtroque modo ægrotum lædit. doloris quidem perpetuitate, si ita seruetur: si immutetur, eo quod corrumpitur deligatiō. Cum enim ob id fiat deligatiō, vt conformatiō & coaptatiō ossium circumiectis linteis leniter constricta conseruetur: mutata post deligatiōem figuratōe, contrarium eueniret, vt videlicet deligatiō non amplius fracturam contineret: sed immutaretur, & transferretur, vnā cum trāsmutatīs nervis & musculis: quos carnes hic appellat, substantiam eorum nobis ostendēs. Carnes, n. hæ sensu præditæ ex eo, qd inter alias, quæ absolute carnes dicuntur, præualeant, ita appellatæ, musculi sunt: qui ex nervis & copulis discissas fibras in se habent. quippe cum musculus prorsus à natura ex his fibris procreetur, cum circum ipsas ea quæ absolute caro dicitur, concreta est ac compacta, hæc siquidem propria musculi substantia est. nam venas & arterias ea causa in se admittit, sicut cæteræ alię partes, vt alatur & viuat, proprium vero eius corpus fibræ sunt, quæ circum circa agnatam carnem habent. quæ quidem caro cū plurima in medijs musculorū partibus agnascat, subinde decrescens, iuxta initia & fines paucissima est, ac propterea fit, vt his in partibus neruosiore, in medio carnosiores musculi reperiantur.*

13 *Alius uero quidam medicus supinam manum accipiens ita extendere præcipiebat, atque ita sese habentem deligatiōem figuram naturalem esse existimans, tum ex cute indicio sumpto, tum ex eo qd ossa naturali in situ esse sic arbitrabatur.*

trahatur: propterea quod os quod prominere iuxta articulum manus, quia parvus digitus est, directum esse cum osse eo videatur, ex quo cubitum homines metiuntur, atque haec quidem ille testimonia adducebat, quod figuratio ea naturaliter sese haberet: ac recte dicere videbatur. Sed si supina manus extendatur, uehementer laborabit, quantum autem dolorem afferat figuratio haec, unusquisque cognoscet, si suam manum ita extendat, nam et infirmior uir robustiorem ita manibus comprehensum, quia articulus gibbi supinus reflectitur, quocumque uellet, posset deducere. Quippe cum neque si ea manu enssem quispiam habeat, sciat quomodo sibi eo utendum sit, adeo uiolenta haec figura est. tum si ubi deligari, in hac figura manum relinquat, maiorem dolorem si deambulet, magnum nihilominus si iaceat, sentiet. sin autem inflectere manum iubeat, contrahi musculos, et ossa aliam figurationem habere quam prius necesse est. Adde quod haec quoque in hac figura praeter aliud nocumentum ignorauit, os quod iuxta articulum manus extat, quia paruus digitus est, os cubiti esse: quod autem est in confectione a quo cubitum homines metiuntur, id brachij caput esse.

Si quis supinam manum figuret, interius caput brachij, quod etiam condylum vocat, ac tuberculum, supremum esse cubiti finem putabit: propterea quod directum quodammodo ad infernum eius terminum videtur, qui iuxta manus articulum, quia paruus est digitus, prominere non omnes tamen a condylo brachij cubitum metiuntur: sed sunt qui conuenienter a gibbo cubiti, qui ἀγκών & ὀλέκρον etiam dicitur, cubiti mensuram incipiunt. Hippocrates autem cum dicat, a quo homines cubitum metiuntur, significare videtur vel omnes, vel plerisque hinc mensuram illius initium sumere, at hoc quomodo cumque sit, inquirere superuacuum est. Illud dignum commemoratione videtur, inferiorem finem cubiti, qui iuxta manus articulum est, recte dirigi ad superiorem finem si naturali habitu manum figurauerimus: ita videlicet ut volam eius in interiorem partem, conuexum in exteriorem vertamus, qua in figuratione etiam fit, ut paruus digitus infra subijciatur, pollex in superiore parte sit.

Hic autem idem esse os hoc atque illud opinabatur, ac multi quoque alij.

Non ita dicit idem esse os hoc atque illud, sicut aliquem eundem sibi ipsi esse dicere consueuimus: ut Telamonium Aiacem eundem cum Aeacide. sed quia utrunque eiusdem ossis terminum, id est cubiti esse existimabat.

Sed cum illo osse idem est ἀγκών qui uocatur, i. cubiti gibbus: in quem immititur.

Sicut modo dixi idem intelligi debere, ita hic quoque sumendum est, ut eiusdem ossis partes et quae ad articulum manus est, et quae in gibbi cubiti articulo eminet, dicere hic idem esse intelligamus.

Si quis igitur ita supinam manum habeat, tum os distortum apparet, tum nerui a manus articulo tendentes ex interiore parte, et a digitis distorti etiam ipsi efficiuntur, quippe cum nerui hi ad os brachij tendant, unde cubitus mensuratur. Hi tales ac tanti errores, atque ignorationes naturae manus existunt. At si ut ego inbeo manum fractam intendat quispiam, is in directum os quod est ad paruum digitum ad cubiti gibbum tendens conuertet: rectitudinemque ita habebunt nerui ab articulo manus ad extremas brachij partes pertingentes, manus item cum appendetur, in eadem figuratione permanebit, in qua erat, cum deligaretur: et tam ambulanti, quam iacenti nullum dolorem, nullamque defatigationem afferet.

DISTORTIO NERVOB. ET MUSCULOR. ET OSSIS CVBITI IN RESPERINATIONE MANVS.

Quando ossis alicuius nerui, aut musculi initium ex interiore parte membri est, finis vero, aut extra, aut infra, distortum proculdubio membrum illud est. unde omnia haec, cum manus supina figuratur, recte hic distorti dicitur. vide enim, nerui qui in interiorem partem a manu de meant, in cubitum incunt circa interius brachij caput, quod si manum supinam efficiamus, eueniet, ut neruorum initium qui circa cubitum sunt, in interioribus partibus, finis vero in superioribus conspiciatur. eadem et musculorum, et ipsius cubiti ossis ratio est: quippe cum omnium horum initia ex interioribus partibus sint, qua brachij condylus eminet. ad dolorem vero ascendendum, atque ob id inflammationem excitandam satis esse vel musculi soli possunt, si distortaeantur. At si, quemadmodum iubet Hippocrates, manum et brachium figurari quispiam, musculi qui in interiori parte cubiti exortum habent, toti in interiori parte quoque erunt collocati.

A tati: qui in exteriori incipiunt, ibidem permanebunt: qui item in superiore oriuntur, in eadem per totū mēbrū seruantur. nā in inferiore cubiti parte ne vllus quidem reperit musculus. Si autē oēm cubiti musculorū situm cognoscere appetis, ex primo dissectoriarū tractationū libro discere id poteris. scriptos ēt eisdē reperies in musculorū dissectione. quo in libro compēdiolius q̄ in dissectorijs tractationibus omnium qui in corpore sunt, musculorum natura explicatur.

17 Deflecti vero hominem oportet ita, ut ossis pars eminens ad clarissimum ex presentibus luminibus constitutur: ne tractantem in extensione lateat, an satis directum fuerit, nam periti ne manum quidem admotam atque attrēctantem latere eminens os poterit.

Siue cubare siue confidere significet, cum inquit deflecti, hoc est *καθίστασθαι*, alterum ipsorum insuper cum hoc est intelligendum. nam tum ad vires ægrotantis, tum ad fracturæ magnitudinē respicientes modo sedentem, modo iacentem hominem deligamus, vtro autem modo id fiat, ad claritatem præsentium luminum conuertenda pars affecta est, vt clare inspici queat.

DE CVBITO.

18 **B** Ex ossibus autem cubiti, in quibus utraq; fracta non sunt, cum superius os vulneratum est, faciliorem curationem admittit, licet crassius sit: tum quia sanum loco fundamenti substratum habet, tum quia facilius occultari potest, nisi iuxta manus articulum id contigerit, quippe cum in superiori parte crassior caro superiecta sit: os autem inferius carne omnino careat, neq; facile occultationem admittat, extensioneq; uehementiore indigeat.

Duo esse cubiti ossa significauit, cum dixit in quibus utraq; fracta non sunt, quippe cum vtraque verbum neq; de vno, neq; de tribus, neq; de pluribus, sed de duobus tantūmodo dici soleat. Ex his itaq; duobus ossibus id quod subiacet, proprie cubitus nominatur, quod longius quoq; est: quod superius est, radius nuncupatur. Aperta autem non hæc tantummodo oratio est, verū etiā reliquæ omnes vt plurimum hoc in libro, nihilq; mihi videtur diluciditate indigere, nisi ea quæ explano. Quo circa si præter hæc aliquid tibi obscurum esse videatur, inspice nūquid exemplar erratum habeas, nam si castigatum sit, licet vbi semel legeris, quippiam non intelligas, prorsus tamen id percipies, si iterum atq; iterum repetueris.

19 **C** Si vero hoc contrafactum non sit, sed alterum: viliore extensio sufficit, at si utraq; sint fracta uehementiore extensione opus est, in puero quidem iuxta extensa magis, q̄ oportebat, pleriq; tamen minus q̄ oporteat, distenduntur.

Simpliciorē, & sine magno negotio factam extensionem viliorem appellat, non enim tantum quod prauum est, *φειλον* apud veteres significat, sed etiā vile, simplex, ac vulgare.

20 Posteaquam extenderis, uolas admoendo dirigere oportet.

Volat admoendo, id est *θένασαι*. *θένασαι* autem proprie vocant prominentes volæ partes à verbo *θένειν*, quod est verberare, vt nonnulli volunt, qui etymologijs delectantur. quippe cum his prominentibus partibus percutere soleamus ea, quæ percutimus. Alij non omnes partes prominentes palmæ ita appellari aiunt, sed solas eas, quæ sub pollicibus extant.

21 Deinde ubi cerato illeueris, non admodū quidem multo, ne deligamenta circumfluitent, ita deligare.

Duo deligationis vsus sunt, vnus vt partes extenti ossis à nobis inter se bene compositas firmiter contineat: alter vt lintea succo aliquo tincta, aut medicamentum impositum, quod inflammationem sedare, ac vetare maxime iudicauerimus, supra affectas partes cōseruet. Quippe cum nonnulli emplastris vtantur, quæ cum linteis exceperint, atque imposuerint, extrinsecus postea deligant: alij succum aliquem idoneum ad hoc adhibeant, vt vinum, aliàs solum, aliàs cum oleo: sæpe item aliquod ex liquidis medicamentis: cuiusmodi est ceratum hoc: quod quidem duplici modo confici solet. vno, cum cera in rosaceo, aut oleo colliquatur: altero, cum picis etiā aridæ aliquantulum assumit: quod picatum ceratum appellant. Liquida autē medicamēta conspissationē quandā habent, & crassitudinē: cuiusmodi hoc ceratū liquidū est. quod si oleo confectū fuerit, ex emplastris est, quæ inflammationē arcet, de quibus in libris de vi simplicium medicamentorum non nihil: in curatrice vero arte, & in traditione de cōpositione medicamentorum latius dictū à nobis est. Hippocrates autē liquido cerato vsus est, quippe cū inflammationi arcendæ longe aptius id sit, q̄ durum: siue quomocunq; quispiam appellare velit, quo q̄ copioso vtī debeamus nobis quidē declarauit, cum inquit non admodū multo, ne circumfluitent deligamēta. oppositū vero terminū vt pote nobis satis notum, non expressit, nam neq; ita paucum ceratū cōuenit adhibere, vt lintea fasciarum prius exiccentur, q̄ tertio post die resoluantur. At enim illud dignum consideratione est, cur cerato nunc vtī iubeat, cum, vbi os extra cutem eminet, vino nigro austero vtī consueuerit? Mihi sanē videt vinū huiusmodi vitijs quasi efficacius remediū existimare: ac ppter ea ipsum in alijs fracturis prætermittere, in quibus nihil ex contrafactis ossibus denudatū est, quia multā diligentia eius vsus requirat, nam nili assidue madefaciamus, maximum dānum ex linteorū desiccatione

Gal. in lib. Hipp. de fracturis

catione timendum est, assidue vero irrigare, & præcipue noctu pleriq; ex ijs, qui ægrotantibus inferuiunt, nolunt. vnde, quia ad extremas ægrotationes extremæ quoq; curatiões exquisitè adhibita optimæ sunt: propterea in quibus os extra prominet, vino vtendum cæset. Vbi vino vitæ, plura etiam nos de potestate eius dicemus. Nunc dicere hoc tantum sufficit, quoniam reliquæ fracturæ etiam sine vino possunt curari, modo cerato hoc vsi fuerimus: vinum adhibeamus in his, atq; ita ob ministrorum negligentiam in errorem aliquem magnum incidamus, necesse non est. Vbi vero magnum impendet periculum, tunc ministri & ipsi spõte labores subire volunt, & nobis adhortantibus obediunt. quin etiam huiusmodi ægrotos ob periculi magnitudinem inuisere frequentius solemus. & interdum apud ipsos pernoctamus, si ministros rite omnia, quæ iusserimus, non esse acturos, diffidimus.

Vt summam manum cubiti gibbo inferius non habeat, sed paulo etiam superius, ne in summitatē sanguis defluat, sed intercludatur. 22

Ita figurandum esse cubitum, vt & radio subiiciatur, & cum brachij osse rectum angulum efficiat, superius dictum iam est. quia vero id fieri potest, siue superiorem manum teneat quispiam, quam cubiti gibbum, siue inferiorem: merito de hoc quoq; definit, altioremq; cubiti gibbum teneri summam manum iubet. decliuēs enim figurationes scimus esse in causa, vt fluctiones ad membrorum extremitates deferantur. Quocirca quemadmodum qui aut toto die deambulant, aut calidiora quodam modo habent crura, in primis curant, vt ea sublimiora reliquo corpore per noctem habeant: sic in manu cauendam decliuem figuram monet Hippocrates: accliuem feruandā. Iussissetq; longe altiore etiam haberi cubiti gibbo, nisi ea quoq; figuratio, cum quis in ea immoratur, cum toti membro, tum anterioribus brachij musculis dolorem afferret. Doloris esse effectricem hanc figurationem experimentum te docebit. causam vero doloris, musculorum natura qui cubiti articulum mouent, patefacient. sunt enim hi in anteriore, & ex interiore etiam brachij parte collocati. quos cum cubitum inflectimus, ad proprium caput attrahere, atq; intendere sursum solemus, atq; vnā cum ipsis cubitum totum quoq; in quem suis inferioribus partibus innexi sunt, attrahimus, sursumq; intendimus. Ne in summitatem sanguis defluat, sed intercludatur hoc ad primum orationis huius membrum referri statim debuerat: sed alterum interiectum in utroq; medium obscuriorem paulo reddidit orationē: vt hoc modo esset: Vt summā manū cubiti gibbo inferius non habeat, ne in summitatē sanguis defluat: sed paulo et superius, vt intercludatur.

Deinde linteo deligare initio supra fracturam iniecto. 23

Initium iniijci supra fracturam vel non iniijci, duobus modis intelligi potest: cum interdū longitudinem, interdum latitudinem spectamus. Termini quidem fasciæ per longitudinem iniijciendæ, sunt, cum prima fasciæ inuolutio in orbem ducta fracturam contegit. si vero vel adeo superius, vel adeo inferius obuoluas, vt fracturam partem omnino non attingat fasciæ, initium id supra fracturam non esse vere dixeris: atq; ita supra fracturam iniijci, vel non iniijci linteorum initium intellige. Per latitudinem vero initium iniijcitur, cum primā deligationem neq; interius q̄ sit fractura, neq; exterius facimus. Hic autem Hippocrates ad membri longitudinem spectans initium iniijciendum supra fracturam dixit, i. neq; superius neque inferius q̄ fractura sit: id quod ex eo, quod subiungit, declarat, cum inquit posteaquam vero circūieceris eodem in loco bis aut ter, in superiorem partem deuoluas deligando. In libro autem de ijs, quæ in medicatrina fiunt, vbi ait, initium iniijcere non supra vlcus, sed hinc vel inde oportere: id ad membri latitudinem spectans dixit. sicut etiam verba hæc ἐνθεν ἢ ἐνθεν, id est hinc vel inde videntur significare: quibus videlicet Græci ad latitudinem exprimendam vti consueuerunt. In multis tamen exemplaribus ita illud legitur: Initia non ad vlcus, sed hinc vel inde nodum iniijcere oportet.

Inuitendo quidem, non tamen admodum comprimendo. 24

Mediocritem ac modum iniijciendarum fasciarum hic docet. oportet. n. vt in eis inuoluentis adeo innitatur, vt inter se adiunctas ossium partes conseruare immobiles queant: non tamē ita vehementer comprimantur, vt dolorem creent. quippe cum omnis dolor si inueteret, & præcipue ex collisione & compressione, causa sit inflammationis. Atq; hi quidem compressionis fasciarum limites sunt, quos accurate assequi à principio non possumus: vbi vero sæpe deligauerimus, possumus. nam si quantum circūieciendo fasciam intenderis, diligēter animaduertas, deinde requiras ab eo qui deligatur, qualem fasciæ circumuolutionem sentiat: vbi iterum circūiecies, vel relaxare intentionem, vel augere tibi licebit. si enim se comprimī ille dicat, relaxandum: sin laxum ita esse vinculum, vt neque an circumiectum sit, sentiat, intendendum esse perspicuum est. Quin etiam ante quā in eo qui fracturam habet, deligationem auspiceris: puerum sanū sapius deligando, ac simili modo sciscitando exercere te poteris: vt promptior postea sic esse ad deligandas fracturas queas. Illud quoq; aduertendum tibi est, corpora quæ valida sunt ac dura, vehementiorem: quæ imbecilla ac mollia sunt, remissiorem compressionem requirere.

Postea

A Postea quæ uero circumieceris eodē in loco bis aut ter, in superiorem partem deligando deuoluas, ut defluxiones san-
25 guinis intercludantur, atque ibi finias.

Ipse causam dixit, cur in superiorem partem linteorum distributionem faciendam censeat. vult enim defluxiones sanguinis à superioribus partibus membri ita prohiberi, antedicta uero deligatione, non solum arcetur, quod influit, uerum etiam quod in partibus circa fracturam continetur, eliditur. defluxus autē unam tantum uiam habet à superiori parte deorsum: expressio utraque, tam deorsum à superiori parte, quam ab inferiori sursum. quippe cum & in inferiorem partem membri, & in superiorem elidi atque exprimi aliquid ualeat. Unde consulit, ut utraque has persequamur, duabus uti fasciationibus iubens, quæ utraque à parte affecta utrinque per longitudinem initium habeant: superius una, altera inferius distributa. melius enim est ut à læso loco in superiores partes, & totum corpus elidatur sanguis, eo quod extremitas minor est, quæ ut sine damno suscipere copiosum humorem possit, nam si post primam fasciam, quæ ex parte affecta sanguinem ad manum exprimat, secunda etiam uolentius constrinxerit: & circa articulum manus, & circa digitos inflammatio exoritur. Propterea igitur in superiorem partem primum omne id, si fieri potest, quod molestiam affert, exprimendum est: si uero parum aliquid relinquatur, in inferiorem partem secunda deligatione elidi debet, certius tamen mentem eius totam intelliges, si doctrinā de deligatione fueris assequutus.

B Oportet autem ut prima lintea longa minime sint.

Conuenienter hoc dicit, cum enim prima lintea à fractura incipiant, & sursum referantur, atque sibi desinant: necesse est, ut minor eorum fiat longitudo, quæ secundorum quæ reliqua sunt comprehensura: quæ iubet deorsum primum à fractura deducentes, sursum iterum ad eundem locum conuolueri, ubi finem fasciæ primæ feceramus.

27 At secundorum ad fracturam initium iniiciendum est.

Merito: hinc enim uult ut amplior sanguinis copia elidatur.

28 Circundandum quæ semel ibidem.

Semel iubet ut secundi lintei initium circumiciamus, non bis aut ter, ut prioris, uult enim ut sursum magis, quæ deorsum quod continetur in partibus circa fracturam, ob antedictam causam exprimat.

C **29** In inferiorem deinde partem distribuendum, minus quæ comprimendum, maiore uero distantia traiciendum.

Minus stringendum membrum secunda fasciā inquit, ob eas quas dixit causas. neque tamen frequentes linteorum conuolutiones faciendas monet, cum prior fasciā fati frequentiæ usum expleat.

30 Ut tibi sufficere linteam possit ad recurrendum eò, ubi alterum deserit.

Hippocrates quidem ante plagularum iniectiōem duobus fasciis utitur, nonnulli alij tribus: una sursum à fractura deuoluta, ut iubet etiam Hippocrates: altera à fractura deorsum: tertia ab inferiori parte sursum, quam supra utraque priores conuoluunt, atque ex his quidem tribus secunda breuior utrisque reliquis est: reliquæ duæ inter se æquales. propterea quod prima fracturæ ipsi circumiecta bis, aut ter, circa membrum frequentioribus conuolutionibus circundari solet. secunda uero præterquam quod semel fracturæ circunuoluitur, rarius quoque membrum obducit. at tertia licet utrisque circundetur: quia tamen rariorem habet distributionem, longior prima non euadit. Veruntamen duas has fascias ab Hippocrate commemoratas tres illas in se continere, et si ego nihil dicam, satis liquet, quippe cum secunda duos usus expleat, quos illi duabus fasciis separatim ascribentes, alteram à fractura in inferiorem partem, alteram ab inferiori parte sursum ad primæ fasciæ finem deuoluebant.

D **31** Atque hic quidem lintea in sinistram, aut dextram deligentur, aut in utram partem ad fracturæ figurationem conferat, et in utram declinare conducat.

In ossium fracturis inclinatio distorsionis interdum in sinistram partem membri, aliquando in dextram tendit, unde oportet ut duabus primis fasciis contrariam deligationem faciamus: ut ex ea parte in quam propendet atque inclinatur membrum, initio facto, in contrarium prouoluamus, ita enim fiet, ut fractum os in æquilibrio constituat. Hoc igitur est, quod inquit nunc Hippocrates, dum iubet, ut deligationis distributionem ad fracturæ figurationem accommodemus: id est in contrariam quæ distorta ossa fuerint, propellamus.

32 Post hæc uero plagulæ cerati modico illitæ superextendendæ sunt, mitius enim sic, ac stabilius est.

Plagulæ, quæ & splenia uocant, duarum primarum fasciarum, quas peculiari nomine ὀποδερμίδας, id est subligamina appellat, firmamenta sunt, contrario autem modo superiiciuntur, nam cum illæ transuerse circum membrum conuoluantur, plagulæ in longitudinem superextenduntur,

tenduntur, ita vt totam primam duorum linteorum deligationem comprehendant. quas modico cerato illinendas inquit, propterea q̄ sicut si nimia copia affluant, infirmæ, atq; instabiles efficiuntur: sic ne adhærere quidem prorsus subligaminibus queunt, si nimis pauco cerato inunctæ fuerint, est enim quidam quasi nexus cum fasciis ceratum, in cæteris quoq; omnibus, quæ glutino coniunguntur, mediocritas optima censetur. At ex plagulis, si sicca imponantur, collisio etiã efficitur, cui mitius oppositum est, quemadmodum stabilius instabilitati aduersatur, quæ ex cerati multitudine existit, vnde merito subiunxit/mitius enim sic, ac stabilius est/ eo q̄ si nihil prorsus cerato illinantur plagulæ, mollitiem omnem, ac lenitatem: si nimis q̄ opus sit, stabilitatē amittant: quippe cum cerati copia lubrica efficiantur.

Deinde ita deligandum alternatim, modo in sinistram, modo in dextram, ac plerunq; ab inferiori parte incipiendo ad superiorem, aliquando à superiori ad inferiorem deducendum est. 33

Subligamina non alternatim inter se, sed in contrarium conuoluta sunt: cum vtraq; à distortione præter naturam membrum reducant: Fasciæ vero quæ post plagulas circumiiciuntur, cum eum scopum habeant, vt totum membrum deligent, vniuersamq; deligationem sic, vt acceperunt, conferuent: ex aduerso inter se distributionem faciunt, altera in dexteram, altera in sinistram partem conuoluta, simili modo quoq; deorsum altera, altera sursum, ita siquidem ex aduerso inter se complicatæ, talem deligationem conservare maxime possunt, qualem acceperunt. Atq; illæ quidē, quæ in dextram & sinistram obuoluuntur, in omnibus prorsus æquales esse debent, quæ sursum ac deorsum feruntur, licet non longe se mutuo excedant: inter eas tamen illa, quæ ab inferiori parte sursum ducitur, copiosior sit, tutius enim id est, ob paulo ante allatam causam, quando in principium membri à fractura elidendum sanguinem monebat.

Subsiccancis autem mederi oportet plagulis circumuoluendo: multitudine quidem fasciationum non uniuersæ, sed particulatim corrigendo. 34

Membrorum longorum, quæ κῶλα dicuntur, fines angustiores habent latitudinem, quæ ἀπέξῃρα, id est desiccanea, seu ὑπέξῃρα, i. sublicanea ea de causa appellat: quæ etiã ἀπέξῃρα, hoc est in acutum abeuntia vocare consuevit. Has partes iubet per trāsuersum circumuolutis plagulis explere, vnā cum fasciarum iniectionibus pluribus, quæ non vniuersæ tamen congerantur: inæqualis enim ita euaderet deligatio: sed particulatim & paulatim deficientem locum compleant.

At circa articulum manus laxè insuper fasciandum est, aliter, atq; aliter. 35

Omnes quidem partes, quæ affectis locis vicinæ sunt, simul inflammari consueuerunt: sed magis tamen extremæ membrorum partes: propterea quod parua & carne carentes prorsus cum sint, defluentem à locis fracturæ materiam ægre suscipiunt. Vult igitur vt eas cerati impositione leniamus: quod quidem neq; solum sine vllò tegumento iniici super eas debet, neq; est opus, vt vllæ aliæ fasciæ adhibeantur, cum ibi & initium instabile & finem habituræ sint, & cito defluxuræ videantur. Quocirca ijs iisdem quibus fractura deligatur fasciis ad hoc simul vt consueuerunt: quas laxas merito circuducendas censet, ne molestiam aliquam afferant, nam cum ibi fractura detentione vlla non indigeat, ad solam inflammationem prohibendam adhibentur.

Multitudo linteorum prima, satis idonea duæ portiones sunt. 36

In prima omnium deligatione multitudinem linteorum pauciores esse vult: q̄ ea qua procedente tempore opus nobis erit, docuit, n. te quanto pluribus linteis vtendū sit paulo post. Cum autē multitudo linteorum tū numero, tū longitudine fasciarum, & plagularum augeatur: quares fortasse maiores ne an plures fascias tibi faciendas censet: quantum item vnumquodq; esse conueniat. Sed enim longitudinem & latitudinem in libro de ijs, quæ in medicatrina fiunt, ipse præfinit, cum inquit, Triū aut quatuor cubitorum longitudo, digitorum latitudo. Numerum vero neq; nunc dicere prætermisit, duo enim subligamina in tota deligatione vult esse faciendā, plagulas vero triplices aut quadruplices esse debere eodem in libro docuit, quarū numerum tantum esse par est, quantus ad completendum membrum sufficiat. Fasciæ autem quæ extrinsecus supra plagulas iniiciuntur, duæ etiam ipsæ vt plurimum sint, necesse est: altera quæ ab inferiore parte sursum: altera quæ à superiori deorsum conuoluatur, fieri tamen potest, vt tres, aut quatuor quādoq; adhibeantur, nos sanè duabus semper vt consueuimus. Si ad hos igitur scopos vnusquisq; respiciat, illud proculdubio studebit, vt inter initia quidem duabus linteorum portionibus vtat: quo vero tempore inflammatio affecta pars caruerit, tres etiam adhibeat. In libro itaq; vt dixi, de ijs, quæ in medicatrina fiunt, fasciarum longitudinem præscripsit, eas trium aut quatuor cubitorum esse debere affirmans: vt cubitos videlicet intelligamus eius ipsius qui deligatur. Ridelicet enim esset, si vel puerulus, verbi gratia, duos, aut tres annos natus tam longis linteis deligaretur, quæ tres aut quatuor viriles cubitos expleret: vel vir adultus adeo breuibus: vt trium aut quatuor cubitorum infantis mensuram non excederent. In hoc tamen libro neq; longitudinem fasciarum,

A sciarum, neque latitudinem præfinit, nobis eas facile coniectandas relinquens. Per spicuum siquidem est, si ad fracturæ magnitudinem fascias accommodemus, longitudinem earum facile nos esse inuenturos: quippe cum semper deligatio, ut ipse iubet, multam quoque sani loci partem occupare insuper debeat. non semper autem eadem sumenda longitudo est, sed pro fracturæ, ut dictum est, magnitudine varianda. Nā si bis aut ter fracturæ ipsi primum fascia est circūuoluen-
C da, deinde frequentibus circūiectionibus utēdo, multam sani membri partem occupandum: tū proculdubio esse primum linteum necesse est, ut tot circūuolutionibus esse satis possit, simili modo quoque reliquarum fasciarum longitudo ea esse debet, quæ deligationibus, quas scribit, queat sufficere. Latitudinem autem, si ad ea quæ dixit, spectes, facile inuenies. affultas quidem esse inquit, non autem compressas. affultas autem esse, id est *in quibusdam* firmatas, atque applicatas esse significat, id quod fiet, si non valde latum linteum præparatum fuerit. quod enim nimis latum est, in conuolutionibus corrugatur. Nam alioqui quo latior fascia est, ut ampliorem locum occupare possit, eò firmius ac stabilius partes ossium fractas continet. & quantum ad hoc spectat, quo latissimum, eo optimū linteum esse videretur. Quia tamen quæ leuiores sunt, ubi applicata fuerint, contrahi in rugas solent, ac propterea laxiora effecta subiectorum corporum firmam comprehensionem amittunt: ideo non admodum lata assumenda sunt. eousque igitur augere tibi latitudinem fasciæ licet, quoad nulla eius pars laxior efficiat. Hinc est, quod huiusmodi omnia ab experto & perito homine melius aguntur: quippe quorum scopi sint cōiecturales, nullusque eiusmodi, qui vel scribendo tradi, vel legendo percipi facile queat. Cur autem pluribus linteis postea uti iubeat, tunc audies, cum ad ea verba, in quibus hoc scribit, explicanda deuenierimus.

37 *Signa autem bene curati hæc sunt, atque si bene deligati terminus est: si ab eo requisieris an compressus sit, ipse aut compressum quidem se esse dicat: sed leniter tamen, et præsertim circa ipsam fracturam, hæc itaque dicere debet perpetuo fieri, is qui recte deligatur.*

Quia cōiecturalibus scopis nō scias efficiētibus i linteorū uolūtūtibz utimur, iō signis certis vult, ut quod in his vel recte exequuti fuerimus, vel prave cōmiserimus, discernere valeamus: ut si valde à fasciis cōprimat eger, cito resoluentes melius deligemus: si laxior quæ debeat, deligatio sit, multum tempus non differamus. vehemens. n. compressio cum dolorem atque inflammationem faciat, interdum etiā emori membri extremam partem cogit. laxa autem circūiectio linteorū sicut quantum ad hæc periculo vacat, ita permittit ut membrum in fracturam distorqueat. Quo-
C circa adeo vrget nimia compressio, ut eodem die religare nos omnino cogat: laxa vero vnum, & duos etiā quandoque expectare dies potest. Interrogare igitur diligenter eum qui deligatus est, debemus, qualem nam conuolutionem linteorū sentiat: ut ex eius responsione discernamus, quid in deligatione corrigendum sit. Ac præcipue conuenire inquit, ut circa fracturam magis dicat se fuisse constrictum, quàm alijs in partibus: propterea quod compressus locus ille duabus de causis sensum maiorem efficiat: cum quia affectus est, tum quia nos magis astringere fasciam ea parte consueuimus, dum totum sanguinem in vtranque partem membri procul à fractura elidere studeamus. ita enim fit, ut affecta pars inflammatione omni careat.

38 *At signa mediocritatis sunt, si die quo deligatus est, et nocte, non minus, sed magis constrictus sibi esse uideatur: postero parua quedam intumescencia in summa manu mollis illa quidem exoritur: mediocriter te compressisse signum id est.*

Quoniam præcipua deligationis vis in quantitate compressionis consistit, quātitas vero hæc varia esse consuevit, cum ex differentia mollitiæ, & duritiæ membrorum, tum vero maxime ex eo quod quedam corpora hebetiore, quedam vegetiore sensu prædita sunt: merito Hippocrates multis signis nititur certam ægroti curationem manifestare. Iccirco sola ex interrogatione indicia minime ipsi satis fuerunt, sed membrum ipsi insuper, & præcipue extremis eorum partibus attendendum nobis censet. Intumescencia enim paruulam inquit exorituram esse in summa manu mollem secundo die, si mediocriter constrinxerimus: quæ videlicet, si impositis digitis deprimamus, cedat, nam si vel nullum huiusmodi tumorem, vel durum aliquē inueniamus, scire aperte licet, minus quod oportebat, si nihil prorsus extiterit: magis, si durus tumor apparuerit, à nobis fuisse cōstrictum. Per spicuum enim est, si deligatione humores ad extremam membri partē exprimantur, atque hi multi sint, adeo repletum iri extremitatē, ut digitis etiam deprimentibus cessura non sit, idque tibi nimia cōpressionis signum erit: quemadmodum, si nihil intumuerit manus, nihil prorsus elisum fuisse à deligatiōe indicabitur. quippe cum magnitudini compressionis expressorum humorū multitudo semper respondeat: pro ratione vero multitudinis tumor excreseat. Quare merito, cum vehementius cōpressa est fractura, dura & magna intumescencia insurgit: cum leniter constrictum est, parua & cedens exilit: sicut nulla prorsus apparet, cum nulla prorsus cōstrictio adhibita est. Constat igitur, si magnum & renitentem tumorem deprehenderit in extrema manu secundo post die, statim resoluendū esse, & multa aqua calida copioso oleo interfuso perfundendum, mediocriterque cōprimendo deligandū. At si secundo die nullus

Gal. in lib. Hipp. de fracturis

penitus tumor extiterit, tertio die resolutam fasciam constrictius deligabimus. Si mediocris ac parvus tumor apparuerit, Hippocrates quidem etiam tunc tertio post die resoluendum censet: sed ego in quartum diem differens, & in quintum etiã quandoq; præfertim per hyemem, nihilo peius euasisse rem deprehendi.

Definente autem die si minus uideatur constrictus fuisse, tertio autem fascie laxæ esse appareat, & si horum antea dictorum aliquid defecerit, scire oportet laxiorem deligationem esse q̄ conueniat: siquid superabundarit, magis q̄ par sit, fuisse compressum. His indicijis monitus postea magis uel laxando, uel comprimendo deligabis.

Non profectò, ut nonnulli opinantur, ex distentione longioribus effectis linteis, mora temporis laxior deligatio apparet: sed quia membrum attenuatum, cum recte deligatur, gracilescere consuevit. atq; hoc semper in omnibus fracturis euidenter conspicitur: ut ipse etiam Hippocrates manifestabit.

Resoluere uero oportet tertio post die, ubi extenderit, ac direxerit. Et si prius mediocriter deligaris, tunc paulo magis q̄ antea tibi comprimendum est, iniiciendaq; initia supra fracturam, quemadmodum etiam prius, sunt. si hanc quidem prius deligaris, ex ea sanies in extremas partes huc & illuc exhauriuntur. si aliam partem prius compresseris, in eam ex compresso loco exanatio fit. Animaduersiono sane ad multa utilis est. Ita igitur incipere semper deligationem, compressionemq; ex hoc loco opus est, reliqua pro rata quodq; portione, quanto longius à fractura abduxeris, tanto minus restringendum. Laxa nunquam prorsus, sed adherentia circumuicienda. deinde pluribus linteis in unaquaq; deligatione utendum est. & si interrogetur, paulo magis compressum se esse dicat, q̄ prius, & præcipue circa fracturam. & cetera quantum uidelicet & ad tumorem, & dolorem, & ad recreationem spectat, pro ratione prioris deligationis fiant, ubi uero tertius dies iam aduenerit, laxiores ipsi fascie uideantur, deinde resoluere oportet, ac rursus paulo magis comprimere, atq; id omnibus linteis, quibus fuerat deligandus, cuncta postea ipsium inuadant, quæ in primis etiam deligationum circuitibus euenerant.

Si in primo die non compresserimus, quantum conuenit, propterea q̄ ob ic̄tum dolore afficiebat æger, oibus recte succedentibus tertio die sedatũ iam aliquantulũ dolorẽ natũ, fasciarũ contentionem augebimus: neq; tunc tñ eatenus quantũ ipsa res postulat, id. n. si oĩa recte cesserint, quinto die fit, unde etiã linteis q̄ plurimis tunc, p̄fectissimãq; intentione uti nos iubet. Memoria tñ tenendum nobis illud est, hæc nobis tantummodo esse faciendã, si oĩa conuenienti ordine rite successerint, nã si ob errorẽ aliquem, q̄ intercesserit, nondũ prorsus quinto die inflammatione careat brachiũ: neq; nos linteis oibus utemur. firmitas. n. deligationis fractorũ etiã ex multitudine linteorũ, sicut ipse inquit, fit, quã præcipue eo tpe adhibemus, quo locus circa fracturã satis contractus ac depressus apparet: os uero fractũ laxum iam atq; agile ad directionẽ cõspicitur, quod si quinto die nõ contigerit, alterũ resolutionis circuitũ expectabimus: q̄ uidelicet, in septimũ diẽ deueniet. Tertio. n. quoq; die resoluendũ, ac religandũ censet, quoad fractura in ferulas inijecta: ea causa, ut calida aqua pfundamus ac foueamus: quo exinanianẽ humores qui in fracta parte cõtinentur, qui tenues & serosi cũ sint, difflatione ac p̄spiratione indigent. Adde q̄ per fusio hæc & ad mitigandum dolorẽ facit, & pruriginĩ medetur. Quocirca cũ æger neq; pruriginẽ, neq; dolorẽ amplius senserit, omniaq; antedicta signa recte peracta fuisse circa fracturam cuncta ostederint. Si etiã quarto post die soluas, præfertim p̄ hyemẽ, nullum damnum afferes: atq; eò magis, si hoies rustici sint, lotionẽ uti plerũq; minime consueti. nã si per singulos dies lauari soleat, aut bis in die: differẽda longius perlutio nõ est: ac præcipue si etiã molli carne forte præditi fuerint.

Posteaq; uero ad tertium diem iam deuenit, qui septimus à prima deligatione fit: si recte fuerit deligatus, tumor in summa manu, neq; is ualde magnus extabit: deligata uero pars in omnibus deligationibus tenuior, ac gracilior reperietur: in septimo uero die etiam admodum tenuis: & ossa fracta ita affecta ut magis moueantur, agilioraq; in coaptationem sint. Si hæc huiusmodi fuerint, coaptare te oportet, atq; accommodate ad ferulas circũponendas deligare, paulo magis comprimẽdo q̄ prius, nisi dolor aliquis maior à tumore qui in summa manu est, infestari. Vbi uero linteis deligaris, ferule tibi circũdandæ sunt, uinculisq; q̄ laxissimis cõprehendendæ: eatenus uidelicet, ut quiescant: neq; ferularum appositio ad compressionem brachiũ quicq; faciat. Post hæc & labor, & recreatio eadem, quæ in primis circuitibus deligationum, fiant. Vbi uero tertio die subsequente laxam esse deligationem dixerit, tunc deinde firmandæ ferule sunt, præcipue supra fracturam. & reliqua etiam pro ratione exhibeantur, si uidelicet & deligatio laxa magis fuerit, q̄ cõprimat, crassissimam. n. esse ferulam opus est, quæ excidit fractura, non tamen multo. Danda aut opera est, ne uel è directo magni digiti ferula collocef, sed hac uel illac: uel è directo parui, quæ os ad manus articulũ eminet, sed hac uel illac constituatur. At si ad fracturã conferat ut hac parte ferule aliquæ ponantur, breuiores hæc ceteris faciendæ sunt: ne ad ossa quæ ad manus articulum prominent, pertingant, inde enim ne exulceratio, neruorumq; denudatio contingat, periculum impendet. Tertio autem quoq; die ferulis admodum leniter confirmandum est, eo consilio ut ferule custodiendæ deligationis causa apponantur: non deligentur, ut comprimant. Si igitur probe noris in prioribus deligationibus satis ossa fuisse directã, neq; pruritus aliqui infestent, neq; ulla suspicã exulceratio sit: deligatum ita cum ferulis permittendũ est, quo ad uiginti dies excesserit, triginta enim maxime diebus cunctis commueratis: ossa cubiti plerumq; corroborantur.

A Si talem fractam partem tertio die reddere possemus, qualis plerūq; septimo euadit: ferulas ei tunc necessario circūdaremus, sed qm̄, vt dixit ipse, in septimo die etiā admodum tenuis reperitur, quo verbo significat eam tenuiorem, q̄ in sana cōstitutione se habebat prius, euadere: propterea eo die diligentissime composito ac conformato membro, vtpote quod ossa iam laxa habeat, ferulas circūponi iubet. Ferularum autem vsus idem est, quem etiā plagularum superius diximus, vt fractum os contineatur, os. n. coalescere inter se, vt caro, ob naturalem siccitatem cum nequeat, callo circa oras fractionis concrecente, quasi vinculo quodā quo cohereat, indiget, cuius qdē calli ortus ex alimenti fracti ipsius ossis excremento existit, q̄ si non recte æger victu utatur, vel plenitudinis habitu præditus sit, sæpe id profusum crasso sanguini per simile totas fascias inficit, quicquid igitur ex hoc excremento, dum effluuiscit, in labris fracti ossis concrecit: id mora temporis ab ipso contingente osse immutatum simile ossi euadit, vocaturq; callus, seu tofus, græce τώφος. Si itaq; ossis fracti capita atq; oræ ipsæ dimoueantur & quatiātur, compressio eius atq; adhæsiō impeditur, idq; obstat, quo minus occalescere locus ac ferruminari queat, quod. n. lignis quæ simul coniunguntur, est gluten: id con fractis ossibus callus est, vt merito quæ callo cōglutinandæ sunt fracturæ, quiete summa indigeant, quippe cum si callus concrecens agitur, & **B** moueatur, dissolui non secus ac gluten, quo ligna cōmittunt: aut lac quod coagulat, solet, quietē autem hanc accuratissima cōpressio affert, quæ & fascijs, & ijs quæ ipsas extrinsecus continent, procuratur, ipsas autē & multitudo linteorum, & ferulæ continent. Quæ sequuntur omnia, si quis mentē aduertat, clara sunt, iubet enim si alicubi laxa fiat deligatio, tertio post die ferulis constringendum esse: non tñ deligationem totam resoluendam, nisi forte vel æger vehementi prurigine afficiatur, vel vlcerationem aliquā suspicemur. Causa autem cur inter initia maior, postea vero minor pruritus sentiatur, affectæ partis exinanitio est, cum. n. ab excrementis vaporosis egredientibus mediocriter mordentur, pruriunt, nam si vehementer mordeantur, cum dolore pruritus ipsis contingit. Quando igitur vacuum membrum iam est, vel nullum vel paucissimum omnino huiusmodi excrementum gignit.

42 Certum tamen nihil est, valde. n. & natura à natura, & ætas ab ætate differt.

Cum nō absolute ætatem ab ætate differre dixerit, sed & coniunctionē addiderit: alias quoq; esse causas significat, ob quas non oēs cubiti fracturæ triginta diebus, sed ferius aliæ, aliæ citius consolidantur. Est, n. & tempus anni, & regio, & natura corporis quod curatur, anni item cōstitutio, & victus ægroti, & deligationis modus, quæ omnia variationē afferunt. Citius, n. corroboratur os. i. firmiter occalescit, cum & materia ex qua callus fit, mediocriter & quātitate & qualitate affecta est, & vis coagulantis ipsam facultatis est valida. In diutinam autē moram incidunt fracturæ interdum ob materiæ defectum: quod. n. pauciore tempore ob copiam materiæ facultates efficiunt, id vt præsent, si desit materia, diuturniorem morā requirunt: interdum ob nimiam copiam: quippe cum callus qui concrecit, ab affluente intrinsecus humore, si multus sit, & cōtinuus, dilui atq; obrui consueuerit. Ac crassitudo qdē materiæ idonea est, vt concrescat, in callumq; euadat: humiditas contrā tenuis atq; aquea ad callum præcandum ineptior est. Nam facultatē, si

C valida sit, citius: si imbecilla, tardius opus suū peragere nemini dubium est. Ob hæc igitur contingit vt diuersis temporibus fracta ossa callum contrahāt. Hæc autē ipsa quæ nunc dixi, ob superius cōmemoratas causas imitari consueuerunt. Amplior siquidem & paucior materia, crassior item & tenuior tum ex pristina tēperatura vniuscuiusq; tum ex aduentitia eo tēpore quo quisq; curatur, existit. Accedit etiā victus quo vtunt ægroti, & modus deligationis quo deligantur, ætas itē, & tempus anni, & regio: ex quibus. i. omnibus facultas & valida redditur & imbecilla.

43 Vbi uero solueris, aqua calida perfundere ac fouere oportet, & paulo minus comprimendo q̄ prius, paucioribus q̄ linteis religare, & deinde tertio post die resoluere item, ac minus cōprimendo, paucioribus linteis deligare.

D A principio & multitudinē linteorum & compressionem vsq; ad ferularum circūdationē auxit: quas vbi apposuit circa septimum diem, quasi firmum quoddam calli generationi iacere fundamentum vellet, vsq; ad vigesimum sine solutione membrum reseruauit. Vbi vero concrecit iam callus, non amplius in quiete seruandam fracturā censet, quippe cum nutriri debeat callus, cum iam firma radice adoleuit. nutritio autem suppeditatione materiæ fit: quam sicut à loco affecto ad alias partes à principio auertebamus, ita nunc aquæ calidæ perfusione reuocanda est. Adde quod cum inter initia eam profus, ne ad partem affectam afflueret, & linteorum multitudinē, & compressionem arceremus: nunc impedimenta hæc tollūt, dum paulatim & linteorum copia detrahatur, & compressio laxatur.

44 Si autem ubi ferulis deligaris, non recte reposita esse ossa suspiceris, uel aliud quid uulneratum hominem molestet in dimidia temporis parte aut paulo ante soluendum, ac religandum tibi esse scias.

Quæ superius dixit, ea si omnia rite ac conuenienter successerint fieri monuit, sed si interdum aut dolor aliquis oboriatur, aut vlcerationis timor incidat, aut ne vel recte ossa fuerint cōposita;
Septima Classis, GGGGGGG ij vel

Gal. in lib. Hipp. de fracturis

vel motio aliqua in eis contigerit, suspicemur: tunc resoluendam nobis deligationem ante vigesimum diem inquit. Atque ita nos premonet, ne quis perpetuum esse quod prius præceperat, ratus, fracturas oēs usque ad vigesimum diem seruare penitus immotas velit. ad id. n. quod subinde vrget, spectare medicus debet: neque tanquam legem inuiolabilem præcepta sibi esse seruanda existimare: præsertim si non conuenienter omnia euenerint.

Victus is quibus neque ulcera à principio contigerunt, neque ossa extra eminent, subuulgaris sit: pauciore siquidem victu usque ad decem dies utendum ipsis est, utpote qui iam commorentur. 45

Veteres ferè omnes φῶλον pro quolibet vili ac simplici vsurpare consueverunt, cui exquisitum & exactum opponit, quod ab Ionibus σκεθρον dicitur. sicut igitur exquisitum victum σκεθρον vocat, ita qui contrarius ei est, φῶλον. i. simplicem ac vulgarem appellat: & nunc eum qui inter vulgarem, & exquisitum medius est, ὑποφῶλον. i. subuulgarem nuncupauit. Exquisito igitur victu eos uti vult, qui à principio fracturam cum vlcere patiuntur, & præcipue si extra cutem fractum os prominat: simplici & vulgari, eos qui citra periculum constituti sunt: subuulgari & medio, eos qui fracturam absque vlcere, & ossis prominentia habent: in primis videlicet diebus. Primorum autem dierum terminum statuit decem. non quod vel tempestiuus vel serius immutare consentaneè victum non valeamus, sed quia plerumque ita faciendum esse cõtingit, propterea autem medium adhibendum victum censet, quia neque magnum est periculum, sicut cum denudatum etiã os fuerit: neque adeo in tuto res est, sicut cum quis vlcus simplex in carne absque ossis fractione vlla habet. Is itaque qui medio modo inter periclitantes, & periculo vacantes affecti sunt, mediũ quoque victum statuit: præsertim cum etiam qui contractam manũ habent, usque ad decimum diem prorsus quiescant, atque ocidentur: quod ἐλῦναι. i. comorari Iones vocant. Qui autem ocidentur & quiescunt, exquisitior victu uti, quam qui mouentur, consentaneum sit. post decimum. n. diem cum plerique manu iam appensa obambulet, merito usque ad eum diem medium victum adhibendum consulit, utpote qui iam comorentur. i. quiescant & ocidentur. De tempore ut plurimum iam, id est ἡδὴ/particulã ponere consueverunt. eandem etiam statuunt cum probationem quãdam & confirmationem significare volunt: ut si dicamus, & alia, & iam hoc credendum est, seu faciendum. quem in modum hic Hippocrates videtur posuisse. ut talis oratio eius euadat, Victum mediocri usque ad decimum diem utendum est, cum ob alia, tum iam etiam quia æger eo tempore prorsus quiescit.

Obsoniisque mollibus, quæ descensui mediocritatem præstent. 46

Vel ptissana videlicet, vel beta, vel malua, vel attriplice, blito item & cucurbita: necnon piscebus qui molli carne sunt. G

A uino uero & carnis esu abstinendum est 47

Docuit ipse exquisiti victus formam, & subuulgaris quoque, quem nunc usque ad decimum diem exhibendum censet. qui cum uino & carne sit, vulgaris est: qui cremorem tantum ptissanæ, & aquam mulsam admittit, bonus atque exquisitus: medius uero inter hos utrosque est, quem modo dixit: obsoniis mollibus inquit, quæ descensui mediocritatem præstent.

Deinde tamen ex additione reficiendi sunt, atque hæc quidem oratio quasi lex iusta de fracturarum curatione constituta est. 48

Refici atque instaurari eum qui fracturam habet, postea consulit. Ex additione autem dixit, id est ἐκ προσαγωγῆς, ut significet paulatim & sensim id esse faciendum. quod. n. copiose & repente vel replet, vel euacuet, vel aliud quippiam facit, vituperare consuevit. H

Quoque modo tractare debeamus, & quo modo à iusta tractatione euenire oporteat, siquid autem non ita euaserit, sciendum est aliquid uel minus quam decebat, uel plus in tractatione fuisse effectum. 49

Iustam tractationem vocat eam quæ omne id quod ægroto conuenit, attribuit, nihilque transgreditur, quod sibi faciendum sit. Tractationem uero. i. χείρην, uel ex manu operationem & chirurgiam appellat, uel omnem absolute rerum omnium administrationem. quippe cum Græci non solum ea quæ manibus comprehenduntur, uerum etiam omnia quæ aguntur, μεταχειρίζεσθαι. i. tractari atque administrari, dicant.

Præterea hæc insuper in hoc simplici modo aduertenda sunt: quæ non admodum curare medici uidentur, cum tamen omnem curam & meditationem, omnemque deligationem corrumpere, si non recte fiant possint. 50

Simplicem modum & fracturæ & luxationis eum vocat, cum neque vlcus contigit, neque os aut fuit denudatum, aut multas in partes contritum, quod fracturæ genus farinatim factum recētiore res appellant. horum siquidem omnium simplex modus non est: sed ille tamen, cum fracturæ aut luxationi nihil aliud insuper accessit. se. n. uti hac appellatione in hoc significatum hoc eodem in libro declarat Hippocrates, cum non post admodum multa ita scribat: At quibuscunque simplici modo fracta

A fracta ossa sunt. In hoc igitur simplici modo fracturarum parvus quidem specie, si quis tamen diligenter omnia inspiciat, vi maximus error committitur. hoc. n. neglecto omnis prius habita diligentia corrumpitur. atq; hoc quo modo fiat, deinceps docebit. Aliter aut eadem lectio scribitur hoc pacto/cum tñ omnis cura & meditatio, omnisq; deligatio corrumpi, si non recte fiat, possit vt intelligamus diligentiam eum damnare, si male adhibeatur, quippe que cetera quoq; oia, quæ circa affectam partem bene fuerant administrata, corrumpere valeat.

45 Nam si uel ossa utraq; confracta sint, uel inferius tantummodo, & cui deligatio adhibita est, is mitella quadam manum habeat appensam, mitellaq; ipsa ea parte, qua est fractura, plurimum contineat, ita ut hinc & inde manus dependeat: in hoc alterum os in superiorem partem distortum deprehendatur necesse est.

Vult te insuper diligenter inspicere qualis nã totius manus appensio futura sit, cū nō amplius iacet homo, sed iam deambulat, hoc est post decimū diem. ante. n. vt plurimū iacuit manu deposita ea figuratone, quam superius didicisti, qua extremam partem altiorem paulo detinebat. qñ vero iam deambulat, collo, sicuti fieri consuevit, manum appensam gestans, mitella ei circūiicienda est, ita lata, vt totum cubitum equaliter sustentet: ne si vlla sui parte pendulus extra eam relinquatur, ea parte os eius deorsum incuruetur, & distorqueatur. Prius. n. q̄ affectum fuisse os, cōtinuum totum atq; vnum erat. qñ vero confractiōe continuitatem amisit, tunc fieri potest, vt altera eius pars supposita mitella firmet ac sustentetur: altera, vtpote quæ non amplius continuata cum ea sit, in inferiorem partem declinans distorqueatur. potest item & eiusdem partis interdum alterum caput ob prauè subiectam mitellam, quæ ipsum solum sustentet, altum permanere: alterum vero deorsum propendens eã in partem distorqueri. Quatuor igitur modis prauè mitella cubito subijci consuevit, primum qñ fracta tantum pars ab ipsa suspenditur, ac gestatur, que vero ex vtraq; parte sunt, ppendent: Secundo cum extremæ cubiti partes & superior iuxta gibbum, & inferior ad manus articulum firmate bene mitella sunt, media vero sine sustentaculo dependet: Tertio & quarto cū vel anteriora cubiti sola, vel posteriora sola mitella sustentat. Ex his quatuor modis duos tantummodo cōmemorauit Hippocrates, qui qdem maxime etiam membrū distortum, alteros duos omisit: quippe qui cum illis intelligi facile possint. Ex his vero duobus quos refert, alter in proposita hac oratione exponitur: in qua primū docet intelligere nos id debere, siue vtraq; cubiti ossa fracta fuerint, siue alterum tantum quod inferius est, qui proprie cubitus nuncupatur, quanq̄ hoc cōmune vtriusq; modis est, de quibus sermonem est facturus, sed illa sunt propria: prioris qdem de quo nunc agit, q̄ subiecta cubito mitella angustior cum sit, q̄ vt totum membrum queat sustentare, solam partem fractā suspendit: posterioris, q̄ è contrario mitella cum ex vtraq; parte attollat, solam partem fractam in suspensam relinquit. Distorqueri autē inquit priori modo cubitum sursum: secundo modo deorsum, sicut in sequenti oratione declarabit: priori vero modo distortionem in superiorem partem fieri ita ostēditur: Cum pars fracta à mitella sustentetur: reliquæ vtriusq; deorsum tendant, propterea q̄ nullam firmā sedem habeant, efficitur, vt quod à mitella gestatur, altiori loco callo cōferminetur. qua autem figura membrū occalluerit, eandem reliquæ omni tempore conseruat: adeo vt sæpe nos quæ ita fuerunt distorta, iterum ad principium cogamur reuocare: atq; extento denuo membro fracturam rursus eandem efficiamus. Nam, sicut prius iam diximus, non vnitur & coalescit vnquam os, sed à callo circū crescente colligatur & conferruminatur, vbi igitur id extēdendo diuellimus, rursus curamus, vt in conueniente figuratone calli conglutinatio efficiatur. Non vniri aut prorsus & coalescere inter se que fracta sunt ossa, in alijs quoq; animalibus cōspicere potes. nam si aliquñ vel suum, vel aprorum, vel boum, caprarum item & ouium, quin etiam gallorum aut gallinarū os aliquod callo conferruminatum deprehenderis (deprehendes autem multa, sicut etiam nobis contingit, si id studiose inuestigaris) de rato circū circa callo fracti ossis capita inter se apposita tantū cernes, non vnita & coalita, vt caro in vulneribus consuevit. Cur autem si vtraq; cubiti ossa fracta sint, & id quod proprie cubitus dicitur, & alterum quem radium vocant, maximam mēbrī distortionē ex praua suspensione fieri contingat: si alterum tantum fractionem passum sit, i. cubitus, membrum minus distorqueatur: si in radio fractura euenerit, nulla omnino distortio accidat, etiam si prauè appensio adhibita fuerit, non difficulter reperies, si ea que dixit, memoria teneas. Subiectum. n. & substratum os, vt inquit, qui est cubitus, loco sedis ac fundamenti superiori fracto iacet: atq; ita distortionem eius prohibet. Si vero cubito fracto radius illatus permanferit, si recte quidē deligetur, dirigere etiam secum quodāmodo cubitū potest: continere tamen ne penitus distorqueatur, si in appensione peccet medicus, non potest: propterea q̄ in inferiore loco constitutus cubitus nihil habet, nisi deligationem quæ ipsum sustentet.

52 At si fractis ossibus & summa manus & pars iuxta gibbum cubiti mitella sustineatur, reliqua autem cubiti pars suspensa non sit: in inferiorem partem os distortum inuenietur.

Secundum ex quatuor modis, quos modo superius cōmemorauit, nunc docet, qui contrarius primo est, illo. n. à mitella solus fracturæ locus sustentabat, nunc alijs oibus partibus suspēsis, sola Septima Classis. GGGGGG iij ea in qua

Gal. in lib. Hipp. de fracturis

ea in qua est fractura ingestata relinquitur. Quemadmodum igitur in superius commemorata appensione, quia sustentata à mitella membri pars fracta sublimior, reliquæ oēs vtrinque depressiores, atque humiliores permanebant: merito distorqueri in superiorem partem totum cubitū dixit: ita nunc ubi fractura sola à mitella non sustentatur, ea pars membri sola cum deorsum fluat inclinatur, ac deprimatur: atque ut incuruetur cubitus eo loci, ac callo obducto in inferiorem partē distorqueatur, facit. atque hæc tota propolita huius orationis sententia est. Duæ autem huius orationis lectiones reperiunt, quæ verbis quædam ipsis maxime inter se contrariæ videri alicui possunt: si quis tamen diligenter advertat, in rebus consentiunt. Nam cum nonnulli suspensum cubitū, *i. μετέωρον*, insustentatū intelligant, quippe qui solo aere gestetur: alij vero è contrario suspensum pro mitella sustentato accipiant, eo quod extra mitellā est, deorsum inclinatur, humiliorque efficiatur, quod contrarium suspensio sit: merito duæ lectiones verbis inter se repugnantes, re autem & sensu inter se consentientes euaserunt. Cū. n. verbū /suspensum/ in contraria significata ab explanatoribus trahatur: iure sit, ut alij sine negatione /reliqua aut cubiti pars suspensa sit/ alij cum negatione legendū censeant /reliqua aut cubiti pars suspensa non sit/ prout vnusquisque verbum hoc interpretatur.

Oportet igitur ut mitella molli, quæ latitudinem habeat, & plurimam cubiti partem, & articulum ipsum manus æqualiter suspendamus. 53

In hac oratione prætermittas reliquas duas appensiones significat. eas in quibus, quæ cōmune illud habent, quod in extrema cubiti parte mitella subiicitur: proprium vero, quod vel iuxta gibbum tantum cubiti vel iuxta manus tantum articulum eadem mitella supponitur. Nam cum ante dixerit, cum circa solam fracturam circumiicitur mitella, & cum vtriusque extremitatibus applicatur, & postea in hac oratione moneat plurimam cubiti partem & articulum manus æqualiter à mitella sustentari debere: manifeste declarat se reliquas duas appensiones, quæ non recte sese habent, damnare: quippe cum neutra ipsarum articulum manus simul, & plurimam cubiti partem æqualiter firmet. sed propriam tantum de his doctrinam nullam tradit: præcipue quædam quia, ut dixi, cum prædictis intelligitur: deinde propterea quod si deligatio recte facta sit, paruum admodum hæc læsionem afferre consueuerunt. Ante dictæ vero duæ appensiones ob id valde prauæ censebantur, quod pars fracta contrario modo, quod vtriusque adiacentes afficiebatur: cum aliquando ipsa sola nulla alia sustentata sursum traheretur: aliquid deorsum cæteris subleuatis sola ipsa dependere permitteretur.

GALENI IN LIBRVM HIPPOCRATIS DE FRACTVRIS COMMENTARIORVM LIBER SECVNDVS,

ARGVMENTVM LIBRI

Curatio reliquarum fracturarum simplicium, luxationum, ac dimotionum, quæ in brachio, summa manu, pede, tibia, calce, & femore contingunt exponitur.

Si autem brachium fractum fuerit,

Nonnulli ex ijs qui librum hunc explanarunt, sicut in superioribus, modo totum membrum quod inter duos articulos gibbi cubiti videlicet & manus porrigit, modo longius ex duobus eius ossibus cubitū appellabant: ita brachium autem ab Hippocrate nuncupari & membrum quod est inter humeri & cubiti articulū, & os quod in ipso continetur. Alij membra quædam ita nominari asserunt, sed ossa ipsa habere appellationem hanc negant. quippe cum ita nos quoque dicere consueuerimus, illi caput vulneratum est, aut mala, aut nasus, siue in sola cute læsio ipsa contigerit, siue altius penetrarit, ut vel membranam musculi, vel neruū, vel arteriā, vel venā offenderit. Sic cum dicimus brachium fuisse vlceratam affectionē eam in brachio contigisse declaramus, quod vlcus vocatur: quoniam vero in ratione vlcis caro comprehenditur, eam licet propria appellatione non expresserimus, vlcis tamen vocabulo significamus. quippe cum quæ in carne contigit, diuisionē, vlcus vocemus: ita ut cum dicimus, Dionis, si ita inciderit, brachium fuisse vlceratam, carnem tantummodo brachij significemus. Eodem modo cum fractum eidem brachium dicimus, affectum eum passum esse ipsum ostendimus, quam fracturam vocant, vnā vero cum fractura necesse esse aiunt, ut os quoque intelligatur. Sed, nisi hoc cum in nomine tantum & significato altercationē habeat, neque prodesse nobis, neque obesse ad fracturæ curationē quicquam potest. Quæ sequuntur, curationē quæ fracto brachio adhibenda est, nobis tradunt: quæ sanè, ut mihi quædam videtur, plana omnino ac clara est, non secus atque alia quæ superius de cubito scripsit. nam illa quoque præter paucissima quædam, dilucida fuerunt. tamen nos dum singulorum quæ ab eo fieri iubebantur, causas præponeremus, produximus orationem. quod licet